Розділ 8
ОБЛІК, АУДИТ, КОНТРОЛЬ, АНАЛІЗ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: ЕВОЛЮЦІЯ, СУЧАСНІСТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ

Н. - К. А. Бессарабова
студ. ІІІ курсу
спеціальність «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: д.е.н., проф. О. В. Побережець

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Досліджувана тема є актуальною, оскільки у сучасних умовах господарювання на здійснення інноваційної діяльності без інвестиційної не можливе, що потребує не тільки ретельного обліку відповідних господарських операцій, але й застосування методів та важелів адміністративного регулювання. Огляд існуючих підходів до інвестиційно-інноваційної діяльності та відображення власного бачення значення даного поняття і поставлено за мету в даних тезах.

Перш за все, підприємство, яке прагне ефективно функціонувати, отримувати високий рівень доходу, бути конкурентоспроможним та займати стійкі позиції на ринку на сучасному етапі розвитку економіки в Україні, повинно впроваджувати інвестиційно-інноваційну діяльність. Часткове перепрофілювання дає можливість підприємству розвиватися, розростатися, залучати вітчизняних та іноземних інвесторів, що у подальшому буде позитивно впливати не тільки на функціонування суб'єктів на мікро-, але й на мезо- та макрорівнях.

Але при цьому перехід до нової ланки потребує значних витрат за рахунок:

- впровадження сучасного високопродуктивного обладнання;
- перекваліфікації працівників, в першу чергу, які безпосередньо займаються управлінням та виробництвом продукції/виготовленням послуг;
- оновлення системи розвитку та новий підхід до управління виробничим процесом взагалі;
- використання інновацій у технологічному та управлінському процесі.

Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність» інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється

прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект [1, ст. 1].

Підкреслимо, що з фінансової точки зору, інвестиції – це всі види активів, що вкладаються підприємством в його економічну діяльність з метою розвитку та отримання доходу, але суто з економічної точки зору, інвестиції представляють собою витрати, які спрямовані на створення, розширення основного та додаткового капіталу, які можуть бути прибутковими або збитковими, враховуючи ступінь ризиковості та строк реалізації.

Організація обліку фінансових інвестицій повинна відповідати Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2], а також П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», згідно якого всі фінансові інвестиції повинні бути поділена на: поточні та довгострокові. Даний розподіл є одним з головних факторів впливу на облік, оскільки відповідає періоду їх утримання та можливості реалізації в будь-який момент часу [3, ст. 24].

Головною задачею організації обліку фінансових інвестицій на підприємстві є їх повне відображення, своєчасне реєстрування в облікових регістрах та забезпечення об'єктивної оцінки, яка можлива за наявності дотримання системного підходу та взаємодію певних методичних прийомів. Тому, організація обліку фінансових інвестицій має охоплювати процес від первинної реєстрації економічної інформації до складання звітності.

Оподаткування інвестиційної діяльності на території України здійснюється згідно Податкового Кодексу України, у відповідності до якого категорії інвестиції представлені як господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно. Фінансові інвестиції, у свою чергу, поділяються на: капітальні, фінансові (прямі та портфельні) та реінвестиції [4, ст. 14].

У сучасних умовах функціонування інвестиційна діяльність є важливим інструментом на шляху досягнення ефективних показників та системного розвитку. При цьому існує ряд факторів, які різко скорочують надходження інвестицій через загострення політичної ситуації, фінансову та економічну нестабільність, недосконаліть законодавчої бази, яка не забезпечує інвесторам правовий захист, а також загальний несприятливий інвестиційний клімат.

Але, сьогодні вже є значні позитивні зрушення, а саме:

- усунення значної кількості недоліків функціонування економічних зон;
- вдосконалення законодавчих актів з регулювання інвестиційної діяльності, що посприяло поверненню інвестиційних вкладень та їх розвиток, особливо в сферах нерухомості, вкладень в депозити, купівлю цінних паперів та дорогоцінних металів, а також значних вкладень у фондові та валютні ринки.

Стабільний політичний, фінансовий та економічний стан в країні, інвестиційні гарантії та юридична захист – це безперечна умова для залучення

як вітчизняних, так і прямих іноземних інвестицій в Україну, а отже, й розвиток національної економіки.

Інновації – це невід'ємна частина сучасної економіки та безумовний чинник впливу. Це формування нових підходів як до організації виробничого процесу, так і до організації поставки та збуту продукції. За рахунок впровадження інноваційної діяльності, підприємство отримує багато переваг перед конкурентами, що згодом має значний грошовий вираз.

Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [5, ст. 1].

Проте Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає інноваційну діяльність лише як одну з форм інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу [1, ст. 3].

Облік інноваційної діяльності залежить від джерел фінансування, а тому ведеться на рахунках: 13, 40, 44, 48, 50, 60 та інших. В свою чергу, облік відповідних витрат здійснюється за допомогою рахунків 15, 23, 94, до яких у разі необхідності можна відкрити аналітичні рахунки для деталізації обліку інноваційних витрат.

Значна кількість задіяних рахунків обумовлює незручності у використанні настільки розрізненої інформації, тому було б доречним ввести єдину форму для обліку інноваційної діяльності, яка змогла би надати необхідну своєчасну та повну інформацію для аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень щодо інноваційної діяльності. Процес оподаткування інноваційної діяльності повинен здійснюватися з урахуванням пільгових умов, що дало б змогу особливо малому та середньому бізнесу розвиватися значно швидше, використовуючи нові технології виробництва продукції, з урахуванням європейських еко-вимог.

Зазначимо, що інноваційна діяльність набуває відносно самостійної форми тільки після відповідного нагромадження та отримуючи в результаті інноваційну продукцію. При цьому треба підкреслити, що інноваційна діяльність значною мірою забезпечується вільними ресурсами, а також потребує інформаційного, експертного, маркетингового, фінансового та кадрового забезпечення, що значно підвищує рівень сподівань на високоефективні результати.

Звичайно, кожне підприємство індивідуально, виходячи зі своїх можливостей, конкретних позицій, поставлених цілей та задач вирішує для себе чи варто впроваджувати інновації та вкладати кошти в інвестиції, але сьогодні

саме інноваційна діяльність є пріоритетним напрямком конкурентоспроможності підприємства, який реалізується через належне управління інноваційними процесами, а, в свою чергу, інвестиційна діяльність, входячи до звичайної основної діяльності суб'єкта господарювання, забезпечує даний процес.

Так, на нашу думку, інвестиційно-інноваційна діяльність – це одна з найскладніших та ризикованих напрямків функціонування суб'єкта господарювання, але за умови раціональної організації системи управління ресурсами, обліку та контролю дає можливість підприємству вийти на новий рівень та зайняти достойне місце на внутрішньому та зовнішньому ринках. При цьому регулювання питань ефективної системи обліку та застосування відповідних податкових важелів є базовими для досягнення оптимальних результатів як на мікро- так й на макрорівнях.

Список використаної літератури

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12 (дата звернення: 17.03.2020).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 17.03.2020).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» : Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 № 91. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00 (дата звернення: 19.03.2020).
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 17.03.2020).
5. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15 (дата звернення: 17.03.2020).